

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Candidatus Abbreuiatus Jurisprudentiae Sacrae, Hoc Est,
Juris Canonici, Secundum Gregorii Papae IX. Libros V.
Decretalium Explanati Summa, Seu Compendium**

Pichler, Vitus

Augustae Vindel., 1733

Titulus XLI. De in integrum Restitutione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63440](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63440)

quod met. caus. Alterum est exceptio quod metûs
causâ. in rem scripta. §. 1. Inst. de Except. l. 4. §.
33. ff. de doli mali & met. except. Et hæc datur,
quando res nondum est tradita, quæ intervenien-
tè metu fuit promissa, ad repellendum, qui pe-
tit traditionem: Actio verò datur, quando res
jam est tradita, vi cuius ita restitui debet metum
passus, ut non tantùm res illi tradatur, sed etiam
emolumenta & fructus, quos percepit metum in-
ferens, vel qui mala fide rem detinuit, imò &
quos metum passus percipere potuisset. l. 12. cit.
quia mala fide detinens fuit injusta causa hujus lu-
cri cessantis. Si tamen res metu extorta perve-
nit ad possessorem bonæ fidei, is per sententiam
solum ad rem & fructus formaliter exstantes re-
stituendos condemnatur, ut magis declarabo ad
tit. de caus. possess. & propr.

TITULUS XLI.

De in integrum Restitutione.

SUMMARIUM.

1. Quid sit restitutio in integrum, & quando ha-
beat locum.
2. Competit per se Minoribus, & quando.
3. Item Ecclesiis, Communitatibus, & quandoque
Majoribus.
4. An etiam contra Minores, vel Ecclesias.
5. Ubi & quomodo petenda sit.
6. Ac intra quale tempus. Ignoranti lationem
currit hoc tempus.
7. Qualiter fieri debeat restitutio.

Resti-

I **R** *Restitutio in integrum* formaliter sumpta ac in genere est repositio in pristinum statum: causaliter verò & specificè est remedium extraordinarium à Prætore introductum, quo læsi ex æquitate vel justa causa per officium Judicis reponuntur in statum, in quo fuerunt ante læsionem. Dicitur *extraordinarium*; quia conceditur pro casu, quo deficit remedium Juris ordinarium, seu actio. *l. 16. pr. ff. de Minor.* uti apud Minores, quibus ratione ætatis lubrica de actione provisum in Jure non est. Per accidens tamen competere etiam potest, licet non desit remedium ordinarium, si nimirum illud extraordinarium sit isto pinguius. *l. 3. & ult. C. si tut. vel curat. intervenerit.* v. g. si Minor est læsus ultra dimidium, habet quidem actionem ex *l. 2. C. de rescind. vendit.* potest tamen, & rectè petit restitutionem in integrum; quia in hac non tenetur probare læsionem ultra dimidium, sed solum notabilem, quod facilius est; ac insuper rem ipsam recuperat, cum tamen in arbitrio lædentis ultra dimidium esset vel rem redhibere, vel supplere pretium, si ageret ex *d. l. 2.* Ab initio est quidem introducta restitutio in integrum à Prætore. *l. 1. ff. h. t.* postea tamen ab Imperatoribus extensa. Petitur non per actionem, sed per implorationem officii Judicis.

2 Dico 1. Beneficiò Restitutionis in integrum regulariter gaudent Minores utriusque sexûs. 2. eorûmque hæredes & successores. 3. modò probent notabilem læsionem. 4. quam passi sunt ex negotio civili, valido, & ex se rescindibili, ob ætatis infirmitatem, vel aliorum nequitiam, aut curatorum

De in integrum Restitutione. 285

rum negligentiam. &c. Pars 1. manifesta fit ex l. 1. 6. seqq. l. 31. seqq. ff. de Minor. l. 1. 2. 7. 8. ff. h. t. Dixi, regulariter; nam nec Minores restituuntur, si dolum commiserunt in contractu, vel alios per injuriam & delictum, v. g. per furtum læserunt, licet ipsi simul sint læsi: si casu fortuito sunt læsi: si fraudulentur se finxerunt majorenes, seu 25. annis majores: si post impetratam ætatis veniam contraxerunt, nisi immoderatam donationem facerent: si actum vel contractum juramento firmarunt, vel jurati renuntiârunt huic beneficio: si majorenes effecti approbârunt in minorennitate gestum, vel in hac cteptum perfecerunt majorenes: si lædantur à parentibus. Pars 2. ex l. 6. ff. eod. l. 18. §. 5. ff. de Minor. non obstante, quòd hoc privilegium sit personale, quia aliquo modo est reale, utpote concessum non tantum ratione personæ, sed etiam ratione damni: qua de causa etiam privilegium S. C. Velleiani transit ad hæredes. l. 20. C. ad S. C. Vellei. hæredes igitur & successores Minorum restituuntur toto tempore, quo poterunt ipsi Minores restitutionem petere. Pars 3. ex l. 3. 4. 8. ff. h. t. nam de minimis non curat Prætor, ut habet commune axioma, &, nisi læsio, unde unde orta, deberet vel esse manifesta, vel convincenter probari, nemo vellet contrahere cum Minoribus, uti &, si ipsis concederetur restitutio ob casu fortuito eventientem læsionem; & sic in ipsorum dispendium retorqueretur, quod est in eorum favorem introductum, contra c. 61. de R. J. in 6. Pars 4. tum ex l. 1. C. si advertus delictum. ibi: in criminibus atatis suffragiò Minores non juvantur; etenim malorum mores infirmitas animi non

excusat: ergo negotium non debet esse criminale, vel delictum, sed civile, five dein sit contractus vel aliud negotium extrajudiciale, gratuitum vel onerosum, five sententia, vel actus Judicialis, ex quo damnum, aut lucrum cessans ipsis secutum est: tum *ex l. 16. §. 3. ff. de Minor. & ex ratione*; si enim negotium non esset validum (vel rescindibile non esset, uti Matrimonium à Minorenni validè contractum) locum non haberet restitutio in integrum propriè dicta, utpote remedium rescissorium *t. t. ff. de in integr. restitutionibus. & de Minor.*

3 Dico 2. Ad exemplum Minorum etiam Ecclesiarum gaudent restitutionis in integrum beneficiò. 2. & aliqui majorennis ex justa causa. Pars prior constat *ex c. 1. seqq. h. t. & c. 1. eod. in 6.* quia earum res etiam curari debent alienâ industriâ & administratione, sicut res Minorum, atque idcirco facilè læduntur vel negligentia, vel malitiâ administratorum, in proprium commodum illarum bona vertentium. Nomine *Ecclesiarum* autem veniunt omnia loca Pia & Religiosa, uti Collegia Clericorum, Monasteria, Hospitalia auctoritate Episcopi erecta, confraternitates ad Religionis augmentum institutæ: Respublica, civitates, Princeps seu Caput Reipublicæ, in d. & vici, castra &c. quæ habent bona communia, per administratores curari solita. Pars posterior *ex l. 1. ff. ex quibus causis Majores.* ubi Ulpianus ex Edicto Prætorio recitat hanc clausulam generalem: *item si qua alia mihi justa causa esse videbitur in integrum restitutam.* Justæ autem causæ sunt I. si quis fuit læsus tempore, quo fuit absens Reipublicæ causâ, vel propter morbum, pestem, metum, captivitatem,
vel

vel injustam detentionem. 2. si sint personæ, in quibus toleratur ignorantia Juris, uti mulieres, rustici, milites in actuali expeditione morantes. 3. justus error, & probabilis ignorantia, at probabilius non ignorantia facti in ordine ad restituendum contra Præscriptionem completam.

Quæres, an Minor contra Minorem, & Ecclesia contra Ecclesiam restituenda sit? *¶* affirmativè. *l. 11. §. 6. ff. de Minor. c. 3. h. t.* Si objicias, privilegiatum non gaudere suò privilegiò contra pariter privilegiatum, *¶* id verum esse, si par sit utriusque conditio, non verò, si dispar, ut si unus sit lædens, & certet de lucro captando, alter autem læsus, & certet de damno vitando: quia tali casu lædens non est privilegiatus. Aliud foret, si uterque esset læsus, & certaret de damno vitando, ut si minor dedisset minori mutuam pecuniam, & iste hanc absumpsisset prodigè, vel perdidisset; tunc enim non daretur restitutio. *l. 6. §. cit.*

Dico 3. Restitutio in integrum peti debet à Judice, qui competens est respectu Rei, contra quem petitur. 2. citata parte adversa, & causâ cognitâ, nisi læsio sit notaria. 3. intra debitum tempus. Pars I. sumitur ex *c. 8. de for. comp.* ubi habetur, quòd Actor debeat sequi forum Rei, præfertim ubi actio realis (qualis non datur petenti restitutionem ob læsionem, imò nulla actio propriè dicta, sed solum, imploratio officii Judicis) locum non habet, quæ posset etiam in loco rei sitæ proponi. Nihil autem interest, utrùm Judex sit Ordinarius, vel Delegatus Principis, vel inferioris, modò non sit pedaneus, vel subdelegatus ad

unum tantum causæ articulum, ac omni jurisdictione & imperio destitutus, vel arbiter: & modo non attentet restituere adversus sententiam Superioris. per *l. 18. ff. de Minor.* Pars 2. ex *l. fin. ff. h. t. l. 11. cit. §. 3.* Pars 3. ex *l. ult. C. de tempor. in integr. Restit. c. 1. in 6. & Clem. un. h. t.*

- 6 Quæres igitur, intra quod tempus peti debeat Restitutio? R. 1. Respectu Minorum, si non petita est durante minorennitate, intra quadriennium ab adepta majorennitate. *l. ult. cit.* ubi correctum est Jus antiquum *l. 19. ff. de Minor.* ubi annus utilis tantum fuit concessus. Quadriennium verò in decursu est *continuum*, initio tamen est *utile*, h. e. non incipit fluere, nisi cessante impedimento. R. 2. Respectu Majorennium pariter concessum est quadriennium, quod statim incipit à die læsionis factæ, & cessantis impedimenti, v. g. absentia: si tamen illud impedimentum fuit dolus, per biennium tantum, si metus, per annū duntaxat impeditur initium quadriennii. *l. fin. C. de dolo. l. 14. §. 1. ff. quod met. caus.* R. 3. Respectu Ecclesiæ, vel Reipublicæ, rursus quadriennium à die factæ læsionis, & cessantis impedimenti, licet impedimentum sit dolus vel metus, quod saltem respectu Ecclesiæ perpetuò impedit initium quadriennii, & probabiliter usque ad 30. vel 40. annos. per *c. 1. cit. c. penult. de reb. Eccl. alien. & arg. l. 3. C. de Præscr. 30. vel 40. annor. juncta gl. marg. litt. C.* quia Ecclesia semper manet quasi Minor, & res ejus semper curantur per administratores. Quæstionis est, utrum ignorantia læsionis sit impedimentum & causa talis, propter quam Ecclesiæ non incipiat

epiat currere quadriennium, seu, an respectu Ec-
 clesie incipiat quadriennium à die læsionis factæ
 vel cognita? R. cum Arnaldo Rath *de usucap. c.*
5. ff. 45. P. Wiestner h. n. 71. & multis Recentio-
ribus (contra Engel, König, Menoch. & pleros-
que Antiquos, qui ajunt sibi suffragari praxin) à
die læsionis factæ; adeoque ignorantia læsionis
nec Ecclesie patrocinator. per c. 1. 2. in 6. & Clem.
un. h. t. Confirmatur 1. ab exemplo Majoren-
nium, & Minorennium majorennitatem adeptor-
um. 2. quia aliàs nemo facilè contraheret cum
Ecclesia, eò quòd nunquam foret securus, ne Ec-
clesia post 40. 100. 1000. annos sub prætextu non
cognitæ priùs læsionis peteret Restitutionem. 3.
ex paritate cum præscriptione, quæ currit etiam
contra ignorantes: ergo etiam præscribitur con-
tra Ecclesiam, quæ ignorat læsionem, intra qua-
driennium, sicut aliis actionibus, quas habet Ec-
clesia, præscribitur tempore à Jure determinatò
non obstante ignorantia; aliàs enim præscriptio
nunquam haberet locum; quis enim sciens rem
suam ab alio detineri non repetit? vel quis sciens
contra jus suum aliquid fieri, vel damnum ab al-
tero sibi illatum esse, non reclamat?

Dico 4. Restitutio in integrum ita fieri debet. 7
 ut læsus recuperet rem suam absque ullo detri-
 mento, lædens verò (si bona fide egit) nihil per-
 dat de suo, adeoque ut neuter fiat ditior. Ra-
 tio, quia restitutio est repositio in pristinum sta-
 tum. *c. 1. h. t. l. 24. ff. 4. ff. de Minor. Unde*
restitutus debet compensare expensas utiles in
rem factas restituenti, & æstimationem laboris in
colligendis fructibus. l. 27. 39. ff. eod. l. 10. C.

Pars I.

T

de

de pradiis Minorum. Econtra si Minor, qui restituitur, pretium, pro re sibi solutum sine decreto Judicis, dilapidasset, non cogendus esset ad illud refundendum; quia non factus est ditionis? & tunc debent restitui unà cum re fructus formaliter exstantes, si lædens fuit in bona fide, item fructus omnes post litis contestationem percepti. *l. 22. C. de R. V.* Si verò fuit in mala fide, etiam consumpti præter exstantes, imò & præcipiendi, ut alibi docetur, & insinuat *l. 22. cit.* Si verò restituatur Minor vel Ecclesia, tunc ipsi debent restitui fructus rei, quando & quatenus in his est læsus vel læsa. *Objic.* Res fructificat domino: ergo fructus non debent restitui à lædente; quia per actum vel contractum, qui supponi debet tanquam validus, ut locum habeat Restitutio, acquisivit dominium rei. *R.* Lædens factus est quidem dominus rei & fructuum, qui per se cedunt domino, sed solùm revocabiliter, & non absolute, propter privilegium restitutionis in integrum.

TITULUS XLII.

De Alienatione Judicii mutandi causa.

SUMMARIUM.

1. *Quid sit alienare Judicii mutandi causa.*
2. *Quale remedium competat læso per talem alienationem.*

Alien-